

ГРЕЪМ ГРИЙН ПАДНАЛИЯТ ИДОЛ

Превод от английски: Виолета Кюмюрджиева, 1986

chitanka.info

1.

Когато входната врата се захлопна зад тях и икономът Бейнс се обърна към просторното, мрачно преддверие, Филип усети, че животът сега започва за него. Стоеше пред детската стая и се заслушваше, докато моторът на таксито постепенно заглъхна по улицата. Родителите му отиваха на четиринадесетдневна почивка: той бе „между две бавачки“, едната — уволнена, другата — още непристигнала; беше сам в голямата къща в Белгрейвия^[1] с Бейнс и мисис Бейнс.

Можеше да се разхожда навсякъде, дори отвъд тапицираната със зелено сукно врата към килера или да се спусне по стълбите до стаичката в сутерена. Чувствуваше се като чужденец в своя дом, защото му бе разрешено да влиза във всички стаи, които бяха пусти.

За обитателите им можеше само да прави догадки: поставката с лули до слонските бивни, резбованата кутия за тютюн в пушалнята; в спалнята — розовите драперии, нежните парфюми и полупразните кутийки с кремове, които мисис Бейнс още не бе изхвърлила; превъзходно полираното, но никога неотваряно пиано в гостната, порцелановият часовник, смешните малки масички и сребърните украшения: но мисис Бейнс шеташе вече тук, спускаше завесите и покриваше мебелите с калъфи, за да не се прашат.

— Хайде да ви няма, мастър Филип! — каза му тя и го погледна с омраза и раздражение, докато сновеше из стаята и поставяше всяко нещо на мястото му, изпълнявайки задълженията си педантично, добросъвестно, но без любов.

Филип Лейн слезе долу и бутна тапицираната със сукно врата; надникна в килера, но Бейнс не беше там; после за пръв път се озова на стълбите към сутерена. Отново усети, че това е истинският живот. От странното, ново преживяване всичките седем години, прекарани с бавачки, затрептяха в паметта му. Препълненият му с впечатления мозък приличаше на град, който долавя далечен земен трус. Беше

обхванат от предчувствия, но по-щастлив от всякога. Всичко добиваше по-голяма важност от преди.

Бейнс четеше вестник по риза.

— Влизай и се разполагай, Фил — рече той. — Почакай да видиш какъв добър домакин съм — и като отиде до лъскавия бял бюфет, извади бутилката лимонада с джинджифил и половинка шотландски кекс. — Единайсет и половина е, време е да отворим заведението, моето момче — и той нарязва кекса и наля лимонада в чашите.

Филип не помнеше Бейнс да е бил някога по-сърдечен, по-непринуден, повече господар в собствения си дом.

— Да повикам ли мисис Бейнс? — попита той и се зарадва, когато Бейнс каза не. Била заета. Харесвало ѝ да бъде заета, така че защо да ѝ развалят удоволствието?

— Една чашка в единайсет и половина — рече Бейнс, като си наля лимонада — отваря апетита за пържолата и е съвсем безвредна.

— Пържола ли? — изненада се Филип.

— Старите войници от бреговата охрана наричат всичко, което се яде, „пържола“ — обясни Бейнс.

— Ама днес няма да ядем „пържола“, нали?

— Хм, може и да ядем, например пържола, приготвена с палмово масло, а после — папая.

Филип погледна през прозореца на сутерена към сухото, настлано с камъни дворче, кофата за смет и краката на минувачите, мяркаци се зад железната ограда.

— Горещо ли беше там?

— Ах, ти не си и сънувал такава горещина. Не приятна топлина, знаеш, като в парка през лятото. Влажна, разлагаща горещина. — Отрязва си парче кекс. — Вони на гнило — заключи той, и завъртя очи оглеждайки сутеренната стаичка, от единия блеснал от чистота шкаф до другия, сякаш искаше да подчертае голотата ѝ, в която нямаше място за тайните на един мъж. С вид на човек, който съжالياва за нещо загубено, той отпи голяма глътка от лимонадата.

— А защо татко е живял там?

— Служба — отговори Бейнс, — също като моята сега. И аз съм бил там. Мъжка служба. Може би няма да ми повярваш, ама имах четирийсет подчинени негри; правеха всичко каквото им кажех.

— Защо напусна?

— Ожених се за мисис Бейнс.

Филип взе парче кекс и тръгна из стаята, дъвчейки. Почувствува се много голям, независим и критично настроен: съзнаваше, че Бейнс разговаря с него като мъж с мъж. Той никога не го наричаше „мастър Филип“, като мисис Бейнс, която угодничеше, когато не го командуваше.

Бейнс бе видял света отвъд решетките на оградата, зад уморените нозе на машинописките, които крачеха по Пимлико^[2] до гара Виктория и обратно. Сега седеше в кухнята пред чашата си с безропотното достойнство на примирен изгнаник. Не се оплакваше: сам бе избрал съдбата си; и ако съдбата му бе мисис Бейнс, сам си бе виновен за това.

Но днес, тъй като нямаше какво да прави в почти празната къща, а мисис Бейнс бе горе, той си позволи да бъде леко хаплив.

— Ако ми се удаде възможност, още утре бих се върнал!

— А негър убивал ли си?

— Никога не съм обичал да стрелям — отвърна Бейнс. — Разбира се, носех оръжие. Но нямаше нужда да се отнасяш лошо с тях. Само оглупяваха още повече от това. — Ех — въздъхна Бейнс и наведе смутено олиялата си, прошарена глава над чашата с лимонада, — обичах някои от онези проклети негри. Не можех да не ги обичам. Още ги виждам как се смеят, хванати за ръце; приятно им бе да се докосват един друг; приятно им бе да чувствуват, че приятелят им е до тях. Това ние не можем да разберем; представи си, двама големи мъже да ходят по цял ден хванати за ръце; но то не беше любов, не беше нещо, което можем да разберем.

— Ядете преди обяд, а? — възкликна мисис Бейнс. — Какво би казала майка ви, мастър Филип?

Тя слезе по стръмните стълби, а ръцете ѝ бяха пълни с кутийки крем и бурканчета с мехлеми, тубички с разни мазила и паста за зъби.

— Не бива да го глезиш, Бейнс — рече и седна в един фотьойл, вторачила презрително малките си очи в червилото „Коти“, крема „Пондс“, ружа „Лайхнър“, пудрата „Сайклак“ и крема за разширени пори „Елизабет Ардън“.

Изхвърли ги едно по едно в кошчето за боклук. Запази само нощния крем.

— Разказваш на момчето какво ли не! — обърна се тя към Бейнс.
— Идете в детската, мастър Филип, докато приготвя обяда.

Филип изкачи стълбите до тапицираната със сукно врата. Чу гласа на мисис Бейнс, сякаш сънуваше кошмар — свещта се е стопила в чинийката, а пердетата потрепват; беше глас остър, писклив и изпълнен със злоба, по-силен от обичайното, невъздържан.

— До гуша ми дойде от теб, Бейнс. Така да глезиш момчето! Време е да се заловиш с някаква работа из къщата — но той не можа да чуе какво каза Бейнс в отговор. Бутна тапицираната със сукно врата и като малко подземно животинче се появи със сивите си къси панталонки от каша на окъпания в слънчева светлина паркет на преддверието, където огледалата блестяха, почистени от праха, старателно излъскани от мисис Бейнс.

Долу счупиха нещо, но Филип продължи унило по стълбите към детската стая. Съжаляваше Бейнс; ех, колко щастливо биха си поживели двамата в празната къща, ако мисис Бейнс изчезнеше нанякъде! Не му се играеше със „строителя“; не му се щеше да извади влакчето и войниците; седна на масата и подпря брадичка с ръце — това е животът — внезапно се почувствува отговорен за Бейнс, сякаш бе господарят на дома, а Бейнс — стареещ слуга, за когото си заслужава да се погрижи. Не би могъл да направи много за него; реши поне да бъде добър.

Любезността на мисис Бейнс по време на обедата не го изненада; бе свикнал с промените в настроението ѝ. Сега пък: „Желаете ли още месце, мастър Филип?“, или „Мастър Филип, вземете си още малко от този хубав пудинг“. Беше любимият му „кралски пудинг“, гарниран с цели целувки, но не пожела да си вземе повече, за да не би тя да си помисли, че е победила. Бе от жените, които си въобразяват, че всяка несправедливост може да се компенсира с нещо хубаво за ядене.

Беше кисела по характер, но обичаше да прави сладкиши; никога не можеха да се оплачат от липсата на достатъчно сладко или стафиди у дома; тя се нахрани добре, а после поръси още пудра захар върху целувките и ягодовото сладко. В процеждащия се от прозореца сумрак пращинки от захарта, която пресяваше, се разхвърчаха в облаче над пепелявата ѝ коса, а в това време Бейнс мълчеше, свел глава над чинията си.

Филип отново се почувствува отговорен. Бейнс бе очаквал с нетърпение този ден, а сега бе разочарован: всичко се проваляше. Чувството на разочарование беше единственото, което Филип можеше да сподели с Бейнс. Тъй като не знаеше нищо за любовта, ревността или страстта, той разбираше по-добре от всеки друг тази горест по нещо несбъднато, по нещо обещано, но неизпълнено, по нещо вълнуващо, превърнало се в скука.

— Бейнс, ще идем ли следобед на разходка? — попита той.

— Не! — отвърна мисис Бейнс. — Няма да стане! Сребърните прибори го чакат.

— Имам цели две седмици на разположение — възрази Бейнс.

— Първо работата, после удоволствието — срязва го мисис Бейнс и си взе още няколко целувки.

Внезапно Бейнс пусна вилицата си и блъсна чинията.

— По дяволите! — извика той.

— Ама че нрав — отбеляза меко мисис Бейнс. — Да не си посмял да счупиш още нещо Бейнс, и няма да ти позволя да ругаеш пред момчето! Мастър Филип, ако сте свършили, можете да станете от масата. — Тя обра останалите целувки от пудинга.

— Искам да ида на разходка! — настоя Филип.

— Ще отидете да си починете!

— Искам да ида на разходка!

— Мастър Филип — подхвана мисис Бейнс и стана от масата, като остави недоядени целувките в чинията си; тръгна към него, слаба, застрашителна, пепелява. — Мастър Филип, правете каквото ви казвам!

Хвана го над лакътя и стисна леко; гледаше го с мрачен и зловец блясък в очите, а горе над главата ѝ нозете на машинописките пристъпваха тежко по обратния път към канцелариите около гара Виктория след обедната почивка.

— Защо да не ида на разходка?

Но той отстъпи: бе се изплашил и се срамуваше от това. Такъв бе животът — странна, витаеща из сутерена страст, която не можеше да разбере. Забеляза купчинката стъкла, сметени в ъгъла до кошчето за боклук. Погледна към Бейнс за помощ, но срещна в очите му само омраза: тъжната, отчаяна омраза на затворен зад решетките човек.

— Защо не? — повтори той.

— Мастър Филип, правете каквото ви казвам! — Мисис Бейнс бе категорична. — Не бива да си въобразявате, че само защото баща ви е заминал, няма кой да...

— Няма да посмеете! — извика Филип, но бе стреснат от слабия глас на Бейнс:

— Ще посмее и още как!

— Мразя те! — изкрещя Филип на мисис Бейнс. Отскубна се от ръката ѝ и изтича до вратата, но тя стигна там преди него; беше стара, но пъргава.

— Мастър Филип — изсъска мисис Бейнс, — веднага да ми се извините! — Стоеше пред вратата, трепереща от възбуда. — Какво би направил баща ви, ако ви чуеше отнякъде?

Протегна ръка да го хване — бяла ръка с изсушена кожа от постоянното пране със сапун, с дълбоко изрязани нокти, — но той отстъпи назад, скри се зад масата и внезапно, за негова изненада, тя се усмихна; отново стана толкова раболепна, колкото бе нападателна преди миг.

— Хайде, да ви няма, мастър Филип! — рече тя напевно. — Имам да свърша куп работа, докато се върнат майка ви и баща ви!

Отмести се от вратата и когато Филип мина покрай нея, тя го шляпна закачливо.

— Прекалено съм заета днес, та да седна да се занимавам с вас! Не съм покрила и половината от фотьойлите — заяви тя, и в този миг дори горният етаж на къщата му се стори непоносим, представяйки си как мисис Бейнс се движи там и покрива мебелите с калъфи.

Ето защо не се качи горе да си вземе шапката, а направо прекоси преддверието, в което всичко бе излъскано до блясък и излезе навън, на улицата, и отново, докато се оглеждаше наляво и надясно, изпита чувството, че това е самият живот.

[1] Белгрейвия — богат аристократичен район в Лондон. — Б.пр.

↑

[2] Пимлико — район в централната част на Лондон, някога прославен с увеселителната си градина. — Бел.пр. ↑

2.

Всъщност сладкишите с розова глазура, изложени върху ажурни книжни салфетки, шунката, дебелият бледомораво парче наденица, осите, които се движеха като малки торпеда по стъклото на витрината, привлякоха вниманието на Филип. Краката му бяха се подбили от паважа; страхуваше се да пресече улицата и просто бе вървял първо в едната, после в другата ѝ посока. Не бе далеч от дома; площадът оставаше в края на улицата. Застана пред някакво западнало заведение на Пимлико, притиснал носе в стъклото; оглеждаше се за бонбони; тогава зад сладкишите и шунката съзря един друг Бейнс. Едва разпозна изпъкналите очи, плешивото теме. Това бе един щастлив, самоуверен, макар и отчаян Бейнс, както забеляза, като се вгледа по-внимателно в лицето му.

Филип никога не бе виждал момичето. Сети се, че Бейнс имаше племенница и си помисли, че е тя. Беше слаба, с изпито лице, облечена в бял шлифер; външният ѝ вид не му говореше нищо; тя принадлежеше на един напълно непознат нему свят. Не би могъл да си съчинява истории за нея, така както си измисляше за сбръчкания със Хюбърт Рийд, доживотния секретар, за мисис Уинс-Дъдли, която пристигаше веднъж в годината от Пенстанли, Съфолк, със зелен чадър и огромна черна чанта, а и за икономите във всички други къщи, където бе ходил на чай и игри. Тя просто не принадлежеше към неговия свят; сети се за русалките и самодивите, но и там не ѝ беше мястото, нито в приключенския свят на Емил. Седеше в заведението и се вираше в пастата с розова глазура с безразличието и загадъчността на изгубил всичко човек, вираше се в полупразните кутийки пудра, които Бейнс бе сложил на мраморната масичка между тях.

Бейнс настояваше, обещаваеше, умоляваше, заповядваше, а момичето се вираше в чая и кутийките с пудра и плачеше. Бейнс му подаде носната си кърпа, но то не си избърса очите; смачка я в ръка и остави сълзите си да се стичат по бузите, не направи нищо, не заговори, а само издигна стена от мълчалива, отчаяна съпротива срещу

това, от което се страхуваше, желаше и във всеки случай отказваше да чуе. Два разума се сражаваха над чашите чай, влюбени един в друг, и ето че Филип, застанал навън пред прашната витрина с шунката и осите, смътно долови тази борба.

Беше любопитен, не разбираше нищо и искаше да разбере. Застана на прага, за да вижда по-добре; бе по-уязвим от всякога; животът на други хора за първи път го докосваше, притискаше, оформяше. Никога нямаше да избяга от тази сцена. След една седмица щеше да я забрави; но тя предопредели пътя му, аскетичния му живот; на смъртното си легло той извика: „Коя е тя?“.

Бейнс победи: изглеждаше самоуверен, а момичето — щастливо. То избърса сълзите си, отвори една пудриера и пръстите им се докоснаха върху масата. На Филип му хрумна, че ще бъде забавно да имитира гласа на мисис Бейнс и извика „Бейнс“ от вратата.

Като чуха вика му, сякаш се смалиха; в случая друга дума би била неподходяща; станаха по-дребни, щастиято и самоувереността им се изпариха. Бейнс пръв се съвзе и откри чий е гласът, но това не оправя нещата. Развали им целия следобед; нищо не би могло да заглади стореното, а и Филип бе изплашен.

— Не исках да...

Искаше да каже, че обича Бейнс, че е искал само да се присмее на мисис Бейнс. Но бе разбрал, че с нея шега не бива. Тя не беше като сър Хюбърт Рийд, който пишеше с перодръжка и носеше в джоба си бърсалка за писеца; не беше и като мисис Уинс-Дъдли; бе като мрака, паднал след угасването на свещта от течението; бе като купчините замръзнала земя, които бе видял в някакво гробище една зима: „Плачът за електрическа бормашина“, бе забелязал някой тогава; бе като противната миризма на увехнали цветя в малкия килер в Пенстанли. В нея нямаше нищо смешно. Човек трябваше да я понася, докато е пред очите му и бързо да я забрави, щом се махне, да потисне мисълта за нея, натиквайки я дълбоко в подсъзнанието си.

— Но това е Филип! — възкликна Бейнс, повика го и му даде пастата с розова глазура, неизядена от момичето, но следобедът бе помрачен, пастата имаше вкус на сухар. Момичето ги напусна веднага; то даже забрави да си вземе пудрата; застана за миг на прага с гръб към тях в белия си шлифер, като малка, безчувствена ледена висулка, а после се стопи в следобеда.

— Коя е тя? — попита Филип. — Племенницата ти?

— О, да — отвърна Бейнс — тя е; племенницата ми — и той изля последните капки вода върху едрите, черни чаени листа в порцелановия чайник. — Я да изпия още една чаша от тази ободрителна напитка — произнесе с отчаян глас, взирайки се в черната горчива течност, която се лееше от чайника. — Искаш ли лимонада, Фил?

— Извинявай, Бейнс! Извинявай!

— Ти не си виновен, Фил. Ех, за момент ми се стори, че е тя. Дебне отвсякъде. — Той улови две чаени листенца, паднали в чашата му, и ги сложи върху опакоето на ръката си; тънка нежна люспица и твърдо стъбълце. Удари го с другата ръка. — Днес — произнесе и стъбълцето отхвъркна, — утре, сряда, четвъртък, петък, събота, неделя — но люспицата не се отделяше от мястото си, съхнеше под ударите, невероятно устойчива. — Жилавият побеждава! — извика Бейнс.

Стана, плати сметката и излязоха от заведението. На улицата рече:

— Не те карам да лъжеш. Но няма нужда да казваш на мисис Бейнс, че си ни видял.

— Разбира се — увери го Филип, успявайки да имитира донякъде сър Хюбърт Рийд. — Ясно ми е, Бейнс.

Но абсолютно нищо не му беше ясно; беше пленник в нечий чужд мрак.

— Глупаво от моя страна — продължи Бейнс. — Толкова близо до дома, но нямах време да обмисля, разбираш ли? Трябваше да я видя.

— Да, Бейнс.

— Нямам време за губене. Не съм млад. Трябва да се погрижа за нея.

— Да, Бейнс.

— Мисис Бейнс ще се опита да изкопчи нещо от теб, стига да може.

— Вярвай ми, Бейнс — рече Филип със сухия, важен глас на мистър Рийд; а после добави: — Внимавай! Тя ни гледа през прозореца.

Скрита зад дантелените пердета, тя наистина ги наблюдаваше от стаичката в сутерена и кроеше нещо.

— Трябва ли да влизаме, Бейнс? — попита Филип и усети в корема си тежка, студена топка, сякаш бе преял от пудинга; вкопчи се здраво в ръката на Бейнс.

— Внимавай — тихо каза Бейнс. — Внимавай!

— Ама трябва ли да влизаме, Бейнс? Още е рано. Да идем на разходка в парка.

— По-добре да не ходим.

— Страх ме е, Бейнс.

— Няма защо — успокой го Бейнс. — Нищо няма да ти се случи. Качи се горе в детската стая. Аз ще сляза в сутерена да поговоря с мисис Бейнс.

Но дори и той стоеше колебливо на горната площадка на каменното стълбище и се правеше, че не я вижда зад пердетата.

— Мини през главния вход, Фил, и тичай право горе!

Филип не се бави в преддверието; затича се към стълбите, но се подхлъзна на паркета, излъскан от мисис Бейнс. Вратата към всекидневната на първия етаж бе отворена и той зърна мимоходом покритите с калъфи фотьойли; дори порцелановият часовник над камината бе покрит като птичи кафез; когато мина покрай него, той приглушено и потайно отмери часа под покривалото си. Филип намери вечерята си на масата в детската стая; чаша мляко, филия с масло, сладка бисквита и малко останал от обедата студен пудинг без целувки отгоре. Нямаше апетит; послуша се за стъпките на мисис Бейнс, за човешки гласове, но сутеренът пазеше своите тайни; тапицираната със сукно врата изолираше онзи свят. Филип изпи млякото и изяде бисквитата, но не докосна останалата храна. След малко долови тихите отмерени стъпки на мисис Бейнс: бе добра прислужница — стъпваше тихо; бе решителна жена — стъпваше отмерено.

Но при влизането си не изглеждаше сърдита; гласът ѝ прозвуча подкупващо, когато се обърна към Филип:

— Приятна ли беше разходката, мастър Филип? — попита, спусна щорите, извади пижамата му и се върна да разтреби масата. — Добре че Бейнс ви намери. Майка ви не би одобрила да се разхождате сам. — Мисис Бейнс огледа подноса. — Нямате голям апетит, а, мастър Филип? Защо не опитате този хубав пудинг? Ще ви донеса още сладко.

— Не, не, благодаря, мисис Бейнс — запротестира Филип.

— Би трябвало да ядете повече — каза тя и задуши из стаята като куче. — Да сте вземали някакви кутийки от кошчето за боклук, мастър Филип?

— Не.

— Разбира се, че не сте вие. Искях само да проверя. — Тя го потупа по рамото и пръстите ѝ пробягнаха по ревера му; уловиха една трошица розова захар. — О, мастър Филип! — възкликна. — Ето защо нямате апетит! Купили сте си сладкиши. Джобните пари не са за това!

— Не съм си купувал сладкиши! — възрази Филип. — Не съм!

Тя опита трохата във върха на езика си.

— Не ме лъжете, мистър Филип! И аз като баща ви не понасям да ме лъжат.

— Не е вярно, не е вярно! — изкрещя Филип. Те ми го дадоха. Искам да кажа Бейнс... — но тя се хвана за думичката „те“. Беше получила това, което искаше; нямаше никакво съмнение, дори човек да не знаеше какво точно иска тя. Филип беше ядосан, нещастен и разочарован, задето не бе опазил тайната на Бейнс. Той не биваше да му се доверява; възрастните трябва да пазят собствените си тайни, но ето че и мисис Бейнс побърза да му повери друга.

— Дайте да ви погъделичкам по дланта, та да разбера дали можете да пазите тайна, мастър Филип.

Но той скри ръка зад гърба си; не искаше да го докосват.

— Това, че знам за тях, ще си остане между нас, мастър Филип. Сигурно тя е пила чай с него — рече мисис Бейнс замислено.

— Че защо да не пие? — попита той и почувствува как отговорността за Бейнс натежава в душата му; мисълта, че сега трябва да пази нейната тайна, когато не бе опазил тази на Бейнс, го правеше нещастен; животът бе толкова несправедлив. — Беше много мила.

— Мила, а? — изрече мисис Бейнс с необичайно горчиви нотки в гласа.

— Тя му е племенница.

— Аха, значи така ти е казал! — Гласът на мисис Бейнс прозвуча приглушено като тиктакането на покрития часовник. Тя се опита да се пошегува:

— Ама че мошеник! Не му казвайте, че знам, мастър Филип!

Стоеше неподвижно между масата и вратата, умът ѝ явно бе зает с някакви кроежи.

— Обещайте ми, че няма да му кажете. Ще ви подаря онзи „строител“, мастър Филип...

Той ѝ обърна гръб; нямаше да обещае, но и нямаше да я издаде. Не желаше да има нищо общо с техните тайни, с отговорностите, които твърдо бяха решили да стоварят върху него. Как му се искаше да ги забрави! Вече бе получил по-голяма доза от живота на възрастните, отколкото бе очаквал и това го плашеше.

— „Строител-2А“, мастър Филип.

Филип никога повече не отвори „строителя“ си, никога не построи нещо, не създаде нещо, умря като стар наивник, шейсет години по-късно, без да има с какво да се похвали, запазил единствено спомена за зловещия глас на мисис Бейнс, който му пожелава „Лека нощ“, за леките ѝ, решителни стъпки надолу, надолу по стълбите към сутерена.

3.

През процепа между пердетата слънцето струеше в стаята, а Бейнс барабанеше с пръсти по каната с вода.

— Боже, боже! — въздъхна той. Седна на края на леглото и рече:

— Имам честта да ти съобщя, че мисис Бейнс замина. Майка ѝ умира. Няма да се върне до утре.

— Защо ме събуди толкова рано? — попита Филип.

Наблюдаваше Бейнс неловко; нямаше да се остави да бъде въвлечен в това; бе си извадил поука. Неприлично бе мъж на възрастта на Бейнс да е тъй весел. То го приближаваше до децата. Защото ако един възрастен се държи така детински, то детето лесно би могло да се озове в неговия свят. На Филип му стигаше, че този свят му се явяваше насън — вещицата на ъгъла, мъжът с ножа. Ето защо се оплака:

— Много е рано. — Макар че обичаше Бейнс, макар че неговото щастие не можеше да не го зарадва. Беше раздвоен между страха от живота и неговата привлекателна сила.

— Искам този ден да бъде много дълъг — обясни Бейнс. — Днес е най-подходящо. Той дръпна пердетата. — Малко е мъгливо. Котката беше навън цяла нощ. Ето я, души нещо из дворчето. От номер 59 не са си прибрали млякото. Ема от номер 63 си тръска килимчетата.

След малко отново заговори.

— Точно за тези неща си мислех, когато бях в Африка: как някой си тръска килимчетата и как котката се прибира у дома. Днес виждам всичко така, сякаш още съм в Африка. Повечето време човек не забелязва какво става наоколо. Добре се живее, ако не се разнежиш. — Той остави една монета върху умивалника. — Като се облечеш, Фил, изтичай да ми купиш вестник от будката на ъгъла. Аз ще приготвя наденичките.

— Наденички?

— Наденички — потвърди Бейнс. — Днес ще празнуваме! Истинско угощение!

Той започна да празнува още на закуска; пущаше шеги, беше неспокоен, необяснимо весел и нервен. Повтаряше, че щели да прекарат един дълъг, дълъг ден; чакал го бил от години, докато се потял там, в Африка, във влажната горещина и сменял риза след риза, когато боледувал от треска, лежал под завивките и се потял, все с надеждата за този дълъг ден, за някоя котка, която да души в дворчето, за малко мъгла, за килимчетата от номер 63. Подпря вестника на порцелановия чайник и зачете новините на глас: „Кора Даун се жени за четвърти път“. Филип се забавляваше, но представата му за дълъг ден бе друга. Дългият ден беше в парка, където наблюдаваха конни надбягвания и зърваха сър Артър Стилуютър да минава зад оградата („Веднъж вечеря у нас в Бо; дойде от Фритаун; беше губернатор там“), беше в „Корнър Хаус“, където обядваха заради него, инак Бейнс би предпочел чаша силна бира и малко стриди в бара „Йорк“, беше в Зоологическата градина, в дългото пътуване до вкъщи в автобуса под гаснещото лятно слънце: листата в Грийн парк започваха да жълтеят, колите изникваха откъм Бъркли Стрийт, а залязващото слънце проблясваше по предните им стъкла. Бейнс не завиждал на никого, нито на Кора Даун, нито на сър Артър Стилуютър, нито пък на лорд Сандейл, който ту се появявал на стълбите на Военноморското училище, ту влизал отново вътре, защото нямал какво да прави освен да прегледа още някой вестник. „Казах вече, да не си припарил до онзи негър.“ Бейнс бе водил мъжки живот; всички пътници на втория етаж на автобуса наостриха уши, докато той разказваше на Филип тази история.

— Щеше ли да го застреляш? — попита Филип, а Бейнс отметна назад глава и килна още повече тъмната си шапка, когато автобусът зави покрай „Артилерийския паметник“.

— Нямахте да се колебая нито секунда! Щях да го застрелям на място! — похвали се той и край тях сякаш мина приведената фигура със стоманена каска, тежък плащ и пушка, обърната с дулото надолу.

— Пазиш ли си пистолета?

— Разбира се — отвърна Бейнс. — Как да не го пазя, като се навъдиха толкова крадци!

Такъв го обичаше Филип; не веселят и безгрижният, а разумният Бейнс, който живееше зад граница своя мъжки живот.

Непрекъснатият поток от автобуси се носеше като самолетен конвой откъм Виктория, за да съпроводи с почести Бейнс до дома.

— Четирийсет негри под моя команда!

А там, до стълбите към сутерена го чакаше обичайната, заслужена почивка — любовта.

— Племенницата ти — рече Филип, като разпозна белия шлифер, но не и щастливото, замечтано лице. Тя го изплаши, сякаш бе лошо предзнаменование; Филип насмалко не каза, че мисис Бейнс знае, но не искаше да си прави труда, нямаше желание да се меси.

— Ами да! — възкликна Бейнс. — Няма да се изненадам, ако остане да хапне с нас. — Но той предложи да ѝ изиграят номер; като се престориха, че не са я познали, те се промъкнаха по стълбите в сутерена.

— Ето ни у дома — рече Бейнс, застла масата, извади студените наденички, бутилка бира, бутилка лимонада с джинджифил и гарафа бургундско вино.

— За всекиго по нещо — каза той. — Тичай горе, Фил, и виж дали пощата е дошла.

Празната къща привечер, преди да запалят лампите, не се понрави на Филип. Той забърза. Искеше час по-скоро да се върне при Бейнс. Преддверието бе тъмно и тихо, готово да му покаже нещо, което той не желаше да види. Няколко писма изшумоляха, падайки на пода, някой почука: „Отворете в името на краля“. Двуколките затрополиха, главата се поклащаше в кървавата кошница. Туп, туп, стъпките на пощальона постепенно заглъхнаха. Филип събра писмата от пощенската кутия. Процепът на вратичката ѝ бе като решетка върху витрината на бижутерския магазин. Спомни си полицая, когото бе видял да наднича вътре. Беше попитал бавачката си: „Какво прави той?“, и когато тя отговори: „Проверява дали всичко е наред“, фантазията му веднага заработи. Той си представи какво би могло да не е наред. Изтича до тапицираната със сукно врата и се спусна по стълбите към сутерена. Момичето бе вече там и Бейнс го целуваше. То се облегна задъхано на кухненския бюфет.

— Това е Еми, Фил.

— Има писмо за теб, Бейнс.

— От нея е, Еми — рече Бейнс. Но не бързаше да го отвори. — Обзалагам се, че се връща.

— Във всеки случай ще вечеряме! — заяви Еми. — Не може да ни попречи.

— Не я познаваш! — отвърна Бейнс. — Нищо не е сигурно! По дяволите! — извика той. — Някога бях мъж — и отвори писмото.

— Мога ли да започвам? — попита Филип, но Бейнс не го чу; неподвижен, съсредоточен, той с цялото си държание показваше какво голямо значение отдават възрастните на написаната дума: човек трябваше все да изказва благодарността си в писмена форма, вместо да почака и я изрази с думи, сякаш писмата не можеха да лъжат. Филип най-добре бе разбрал това, когато с разкращения си почерк изписа цяла страница благодарности до леля Алис, която му бе подарила кукла — на него, голямото момче. Да, но написаната лъжа ставаше вечна, превръщаше се в улика, така човек изглеждаше по-подъл, отколкото бе всъщност.

— Ще се върне чак утре вечер — рече Бейнс.

Той отвори бутилките, придърпа столовете, целуна отново Еми, която все още стоеше облегната на бюфета.

— Не бива така, пред момчето — предупреди го тя.

— Нека се учи като всички нас — отвърна Бейнс и сложи в чинията на Филип три наденички. На себе си сервира само една: обясни, че не бил гладен; но щом Еми каза, че също не е гладна, той застана над главата ѝ и я накара да яде. Отнасяше се към нея ту плахо, ту сурово; застави я да изпие виното, защото се нуждаела от укрепване. Не приемаше възраженията ѝ, но ръцете му я докосваха нежно и несръчно, сякаш се страхуваше да не повреди нещо крехко и деликатно.

— Наденичките май са по-хубави от мляко с бисквити, а?

— Да — отвърна Филип, но беше изплашен, изплашен за Бейнс толкова, колкото и за себе си. С всяка глътка лимонада неволно си задаваше въпроса, какво ще каже мисис Бейнс, ако разбере за тази вечеря; не можеше да си представи това; в душата ѝ имаше такава бездна от горчивина и злоба, че с думи не можеше да се опише. — Няма ли да се върне тази вечер? — попита и те веднага разбраха за какво става дума, сякаш мисис Бейнс въобще не бе заминала; сякаш бе тук, в сутерена, заедно с тях, подтикваше ги да пият повече и да говорят по-високо, издебваше подходящия момент, за да ги прекъсне с

някоя язвителна дума. Бейнс не беше истински щастлив; той само наблюдаваше щастието отблизо, вместо отдалеч, както обикновено.

— Не — отговори той. — Ще се върне чак късно утре. — Не можеше да откъсне очи от щастието; бе си походил на младини колкото и другите мъже, но непрекъснато говореше за Африка, сякаш да оправдае неопитността си; нямаше да бъде толкова неопитен, толкова непохватен като любовник, ако бе прекарал живота си в Лондон. — Ех, Еми, как ми се иска ти да живееш тук! — каза той и огледа кухнята с белия бюфет и излъсканите столове. — Тази къща щеше да заприлича на дом.

Стаята вече не изглеждаше толкова неуютна; в ъглите имаше малко прах, сребърните прибори се нуждаеха от последното излъскване, сутрешният вестник лежеше с разбъркани страници върху един стол.

— Хайде да си лягаш вече, Фил; прекарахме такъв дълъг ден.

Не го оставиха да се лута сам из тъмната къща; придружиха го, докосваха ръце, когато светваха лампите; етаж след етаж прогонваха мрака; разговаряха тихо сред покритите в калъфи мебели; почакаха го да се съблече и да си легне, не го накараха да си измие зъбите, запалиха нощната лампа и оставиха вратата полуотворена. Чуваше гласовете им по стълбите, приветливи като гласовете на поканени на вечеря гости, които си пожелават лека нощ в преддверието. Бейнс и момичето бяха едно цяло; където и да отиде, бяха у дома си. Някъде се отвори врата и часовникът отмери кръгъл час; дълго още долавяше гласовете им: имаше чувството, че са наблизо и че той е в безопасност. Гласовете им не заглъхнаха, а просто изведнъж секнаха, но той знаеше, че са пак тук, смълчани в някоя от многото празни стаи, след този дълъг ден заедно се унасят в сън като него.

Успя само да въздъхне, защото и това бе част от живота и заспа, а неизбежните кошмари го нападаха отново: мъж с трицветна шапка удря по вратата на Негово Величество, а върху кухненската маса, в кошница, лежи кървава глава и към него бавно се приближават сибирски вълци. Ръцете и краката му са вързани и не може да мръдне; вълците подскачат наоколо и дишат тежко. Филип отвори очи и видя пред себе си мисис Бейнс; разрошената ѝ сива коса падаше върху лицето, черната ѝ шапка се бе изкривила на една страна. Върху

възглавницата му тупна фуркет, а кичур с мирис на мухъл го бръсна през устата.

— Къде са те? — прошепна тя. — Къде са?

4.

Филип я гледаше ужасено. Мисис Бейнс едва си поемаше дъх, сякаш бе претърсила всички празни стаи, заничайки дори под кальфите.

С разрошената си сива коса и черна рокля, плътно закопчана догоре, с черните си памучни ръкавици, тя толкова много приличаше на вещиците от сънищата му, че той не посмя да отговори. Устата ѝ имаше лош дъх.

— Тя е тук — прошепна мисис Бейнс. — Не можете да го отречете.

Лицето ѝ издаваше едновременно жестокост и мъка; тя искаше да „направи нещо“ на другите, но същевременно страдаше. Щеше да ѝ олекне, ако извикаше, но не смееше да го стори: викът ѝ щеше да ги предупреди. Върна се с подкупваща усмивка до леглото, където Филип лежеше по гръб, без да мръдне, и прошепна:

— Не съм забравила за „строителя“. Утре ще ви го дам, мастър Филип. Ние с вас си имаме тайни, нали? Кажете ми само къде са ония двамата.

Филип не можеше да говори. Страхът го сковаваше като в кошмар.

— Кажете на мисис Бейнс, мастър Филип. Нали обичате вашата мисис Бейнс?

Това бе твърде много; той не можеше да говори, но успя да раздвижи устни и да отрече ужасен, да се отдръпне от пепелявия ѝ образ.

Тя зашептя, приближавайки се още по-близо до него:

— Измамник такъв! Ще кажа на баща ви! Аз ще се разправям с вас, щом ги намеря. Ще ви заболи, ще се погрижа да ви заболи!

После млъкна внезапно и се послуша. На долния етаж изскърца дъска, а след миг, докато тя стоеше надвесена над леглото му и се послушваше, до тях долетя шепотът на двама души — щастливи, унасящи се заедно в сън след дълъг ден. Нощната лампа до огледалото

светеше и мисис Бейнс с горчивина съзря в него собствения си образ — мъка и жестокост се преливаха на стъклото; старост, прах, никаква надежда. Тя заплака без сълзи — сухо, задъхано хлипане, но жестокостта ѝ бе един вид гордост, която ѝ помагаше да живее; беше най-доброто ѝ качество, без нея щеше да бъде направо жалка. Излезе от стаята на пръсти и пипнешком се спусна по стълбището, пристъпваше така тихо, че никой в къщата не би могъл да я чуе. Отново настъпи пълна тишина; Филип успя да се раздвижи; сви колене, седна в леглото; искаше да умре. Не беше честно, стените между неговия и техния свят отново бяха срутени; но този път това бе по-лошо от веселието, което трябваше да споделя с възрастните; почувствува, че в къщата витае някаква страст, непонятна нему.

Не беше честно, но той дължеше толкова много на Бейнс: Зоологическата градина, лимонадата с джинджирил, пътуването с автобуса до вкъщи. Дори само заради снощната вечеря трябваше да му бъде верен. Бе изплашен; докосваше се до нещо, което бе виждал само в сънищата си: кървавата глава, вълците, тайнствения звук на отминаващи стъпки. Животът го връхлетя с цялата си жестокост; не можем да го виним, че през следващите шестдесет години му обърна гръб. Стана от леглото, по навик обу внимателно чехлите си и се приближи на пръсти до вратата: долната площадка бе полутъмна, пердетата бяха дадени на пране и светлината от улицата проникваше през високите прозорци. Мисис Бейнс бе поставила ръка върху дръжката на една от вратите и полека я натискаше. Той изкрещя:

— Бейнс, Бейнс!

Мисис Бейнс се обърна и го видя, свил се по пижама до перилата на стълбището; беше безпомощен, по-безпомощен дори от Бейнс; при вида му омразата ѝ бликна неудържимо и я тласна нагоре по стълбите. Кошмарът отново го връхлетя и той не можеше да помръдне; остана без капчица смелост; беше я изразходвал цялата, не му дадоха време да я събере отново, да загрубее; сега не можеше дори да извика.

Но първият му вик накара Бейнс да излезе от най-хубавата спалня за гости; той бе по-бърз от мисис Бейнс. Не бе успяла да стигне до горната площадка, когато той я улови през кръста. Замахна с ръце, в черни ръкавици, към лицето му и той я ухапа. Бейнс нямаше време за мислене, бореше се ожесточено, като с чужд човек, а тя му отвърщаше с присъщата си омраза. Щеше да даде добър урок на всички и нямаше

значение от кого ще започне; всички я бяха мамили; ала собственият ѝ образ от огледалото я преследваше, съветваше я да бъде горда; не бе млада вече, та да забрави за достойнството си; можеше да го удря по лицето, но не и да хапе; можеше да блъска, но не и да ритя. Старостта, прахта и безнадеждността я поставяха в неизгодно положение. Сред водовъртеж от черни дипли тя се преметна през перилата и тупна долу в преддверието; лежеше просната пред главния вход като чувал с въглища, който е трябвало да бъде свален в сутерена. Филип видя; Еми видя и внезапно се отпусна на прага на най-хубавата спалня, широко отворила очи, сякаш бе тъй уморена, че не можеше да се държи на краката си. Бейнс слезе бавно в преддверието.

Не бе трудно за Филип да избяга; бяха го забравили напълно; спусна се по стълбището за слугите, защото мисис Бейнс лежеше в преддверието; не разбираше защо лежи там; а нещата, които не разбираше, го ужасяваха, като смразяващи кръвта картини в непозната книга, която никой не искаше да му прочете. Цялата къща бе превзета от света на възрастните; не беше на сигурно място дори в детската си спалня; техните страсти я бяха залели. Оставаше му само да избяга, да се спусне по задното стълбище до сутерена, да изкачи няколкото стъпала към каменното дворче и да се махне завинаги. В такъв момент човек не мисли за студа, за храна или сън; в такъв момент му изглежда съвсем възможно да избяга завинаги от хората.

Появи се на площада по пижама и чехли, но нямаше кой да го види. В този нощен час богатският квартал беше безлюден; хората бяха на театър или си стояха вкъщи. Прескочи железната ограда на градинката: чинарите простираха големите си белезникави клони между него и небето. Имаше чувството, че е избягал в някаква безкрайна гора. Сви се зад ствола на едно дърво и вълците отстъпиха назад. Струваше му се, че никога няма да го открият тук, свит между железната пейка и дървото. Някакво горчиво щастие и самосъжаление го накараха да се разплаче; беше се загубил; вече нямаше да пази чужди тайни; отказа се от всяка отговорност веднъж завинаги. Нека възрастните си живеят в техния свят, той ще остане в своя, на сигурно място в градинката между чинарите. „Когато Юда загуби невинността си, Христос бе предаден.“ Почти се виждаше как на неоформеното още детско лице вече застива егоистичната маска на старостта.

Не след дълго вратата на номер 48 се отвори и се показа Бейнс, който се огледа в двете посоки; после даде знак с ръка на Еми; приличаха на хора, които едва са успели да хванат влака, нямаха време да се сбогуват; тя мина бързо покрай него, бледна, нещастна, като непознато лице на прозореца на прелитащ покрай перона влак. Бейнс влезе и затвори вратата; в сутерена светеше лампа; някакъв полицаи обикаляше площада и надничаше в дворчетата. По светлините зад завесите на първите етажи човек можеше да разбере колко семейства си бяха у дома.

Филип разгледа градинката; това не му отне много време: двацетярдод квадрат, пълен с храсти и чинари, две железни пейки и посипана с чакъл пътека, по една порта с катинар в двата края, купчина изсъхнали листа. Но той не можеше да остане: нещо прошумоля в храстите и две блеснали очи, като на сибирски вълк, се вторачиха в него. Помисли си, че ще е ужасно, ако мисис Бейнс го открие тук. Нямаше да има време да прескочи желязната ограда, тя щеше да го спипа изотзад.

Тръгна към другия край на площада и веднага се намери сред магазинчета за риба и пържени картофи, книжарнички за канцеларски стоки, частни къщи със стаи под наем и съмнителни хотели с отворени врати. Имаше малко минувачи, защото кръчмите бяха отворени. Раздърпана жена с пакет в ръце му подвикна през улицата. Униформеният портиер пред едно кино щеше да го спре, но той успя да пресече и продължи по-нататък; би могъл да потъне тук, в дебрите на града; така щеше да се скрие много по-добре, отколкото сред чинарите. В края на площада го дебнеше опасността, че ще го спрат и върнат обратно: ясно бе къде му е мястото; но като се отдалечаваше все повече от дома, той губеше белезите на своя произход. Нощта бе топла; в тези безгрижни квартали всяко дете би могло да избяга от леглото. Филип срещаше съучастници дори сред възрастните минувачи; когато минаваше бързо край тях, навярно го вземаха за съседското хлапе, но нямаше да го издадат, та нали и те някога са били малки. По пижамата му полепна прах от паважа, сажди от влаковете, които профучаваха зад къщите, изпускайки рой искри. По едно време попадна в кръг от развеселени деца, които бягаха от нещо или някого; повлякоха го със себе си до завоя, където го изоставиха с лепкава огризка от плод в ръка.

Вече изобщо не знаеше къде се намира, но нямаше кураж да продължи. Отначало се страхуваше, че някой ще го спре; след един час се надяваше да стане така. Не можеше да намери пътя до дома, но се и боеше да се прибере сам; страхуваше се от мисис Бейнс повече от всякога. Бейнс беше негов приятел, но нещо се бе случило и сега цялата власт бе в ръцете на мисис Бейнс. Нарочно взе да се шляе като безделник, но никой не му обърна внимание. Пред къщите бяха наизлезли семейства, за да подишат чист въздух преди сън, кофите с боклук бяха изнесени навън и той стъпи върху зелени отпадъци и изцапа чехлите си. Отвсякъде се чуваха гласове, но не достигаха до него; тези хора му бяха непознати и щяха да си останат такива, защото бяха белязани с печата на мисис Бейнс и той инстинктивно се разграничи от тях. Полицаяте винаги го плашеха, но сега искаше някой от тях да го намери и върне къщи; дори мисис Бейнс не можеше да им направи нищо. Промъкна се боязливо край един регулировчик, но той бе прекалено зает, за да му обърне внимание. Филип седна на тротоара, облегна се на някаква стена и заплака.

Не му бе хрумнало досега, че така е най-лесно; единственото, което трябва да направиш, е да се предадеш, да покажеш, че си победен и да приемеш чуждата любезност... Веднага му бе предложена щедро от две жени и собственик на заложна къща. Появи се още един полицаи, млад мъж с интелигентно, недоверчиво лице. Имаше вид на човек, който си записва всичко в бележника, а после си вади заключения. Едната жена предложи да изпрати Филип до дома му, но той не й се довери: тя не бе достоен противник за мисис Бейнс, която лежеше неподвижно в преддверието. Отказа да й даде адреса си: каза, че се страхува да се прибере. Най-накрая постигна своето; осигури си защитата на полицията.

— Аз ще го отведа в участъка — каза младият полицаи и като го улови непохватно за ръка (не беше женен; предстоеше му кариера), сви в някаква пресечка и го поведе нагоре по каменни стълби към малката, оскъдно мебелирана, но топла като баня стая, където чакаше Правосъдието.

5.

Правосъдието чакаше на високо столче зад дървено бюро; беше любезно, имаше големи мустаци и шест деца (имах трима малчугани като теб); то не прояви особен интерес към Филип, но се престори, че е заинтересовано, записа адреса му и изпрати един полицај да донесе чаша мляко. Но младият полицај бе заинтригуван; имаше нюх за такива работи.

— Името ти сигурно го има в телефонния указател, а? — попита Правосъдието. — Ще им позвъня и ще кажа, че си на безопасно място. Много скоро ще те приберат вашите. Как се казваш, синко?

— Филип.

— А другото ти име?

— Нямам друго име.

Не искаше да дойдат да го приберат; искаше да бъде отведен у дома от някой, който да направи впечатление дори на мисис Бейнс. Младият полицај го наблюдаваше, докато си изпи млякото, наблюдаваше го, когато страхливо трепна от въпросите.

— Защо избяга? Май нарочно си избягал от къщи, а?

— Не знам.

— Не бива така, млади господине. Помисли си как ще се тревожат майка ти и баща ти?

— Те заминаха.

— Е, твоята бавачка тогава.

— Нямам бавачка.

— А кой се грижи за теб?

Този въпрос улучи. Филип си представи, че мисис Бейнс отново се приближава към него по стълбите, представи си купчината черен памучен плат в преддверието и заплака.

— Хайде, хайде — успокой го сержантът. Не знаеше какво да направи; ех, защо жена му не бе тук; дори една жена полицај щеше да му е от полза.

— Не ви ли се струва странно — рече младият полицай, — че никой не го е потърсил досега?

— Мислят си, че нанка в леглото.

— Страх те е, нали? — обърна се полицаят към Филип. — Какво те изплаши?

— Не знам.

— Обиди ли те някой?

— Не.

— Сънувал е нещо страшно — рече сержантът. — Сигурно е решил, че къщата гори. Отгледал съм шест. Роуз скоро трябва да се върне. Тя ще го заведе у дома му.

— Искам вие да ме заведете! — настоя Филип; опита се да се усмихне на полицая, но тази детинска хитрост не успя.

— Най-добре е да отида аз — рече полицаят. — Май нещо не е наред.

— Глупости! — сръза го сержантът. — Това е работа за жена. Липсва ти такт. Ето я и Роуз. Опъни си чорапите, Роуз. Срамиш полицаята! Имам една работа за теб.

Роуз влезе, тътрейки крака; черните ѝ памучни чорапи се бяха смъкнали, държанието ѝ бе недодялано, гласът — дрезгав и враждебен.

— Още уличници, а!

— Не, трябва да изпратиш този млад мъж до дома му.

Тя изгледа Филип, присвила късогледите си очи.

— Няма да тръгна с нея! — извика Филип и отново заплака. — Не я харесвам!

— Пусни още малко от женския си чар, Роуз — рече сержантът.

Телефонът иззвъня на бюрото му. Той вдигна слушалката.

— Какво? Какво значи това? Номер 48 ли? Повикахте ли лекар? — постави ръка върху мембраната. — Нищо чудно, че не са потърсили този малчуган. Били са доста заети. Нещастен случай. Някаква жена се подхлъзнала на стълбите към сутерена.

— Сериозно ли е? — попита полицаят.

Сержантът сви устни; думата смърт не се споменава пред деца. (Той ли не знаеше? Имаше ги шест.) В такива случаи човек се покашля, прави гримаси — сложна стенография за дума само от пет букви.

— Най-добре иди, все пак — каза сержантът — и направи докладна. Докторът е там.

Роуз се отдалечи от печката, тътрейки крака; имаше червени като ябълки бузи и увиснали чорапи. Тя скри ръце зад гърба си. Голямата ѝ уста с високомерно свити устни бе пълна с почернели зъби.

— Казахте ми да ида с него, ама сега, като става интересно... Не очаквай справедливост от мъж...

— Кой е в къщата? — попита полицаят.

— Икономът.

— Мислите, че е видяло... — подхвана той.

— Имай ми вяра — прекъсна го сержантът. — Отгледал съм шест. Познавам им зъбките. Не можеш ми каза нищо ново за децата.

— Изглежда изплашено от нещо.

— Сънища — заключи сержантът.

— Как се казва икономът?

— Бейнс.

— Този мистър Бейнс — обърна се към Филип младият полицаи — симпатяга ли е, а? Добре ли се държи с теб?

Опитваха се да изкопчат нещо; Филип подозираше и тримата; измънка неубедително „да“, защото се страхуваше, че всеки миг ще му стоварят още тайни и отговорности.

— А мисис Бейнс?

— Да.

Те се посъветваха нещо до бюрото. Роуз бе страшно обидена; приличаше на актьор в женска роля, някак неестествено подчертаваше женствеността си, макар да я презираше, което си личеше по смъкнатите чорапи и задебелялото лице. Дървените въглища изпукаха в печката, в стаята бе прекалено топло за меката лятна вечер. В обявата на стената се описваше труп, открит в Темза, или по-скоро дрехите му: вълнена фланела, вълнени панталони, вълнена риза на сини райета, боти номер 10, синьо протрито на лактите сако от шевиот, целулоидна яка номер 15. Нямаше нищо, което да подсказва самоличността на човека, с изключение на размерите му, но те бяха най-обикновени.

— Хайде, тръгвай! — подкани го полицаят.

Той бе заинтригуван, доволен, че тръгват, но някак притеснен от компанията на невръстното момче по пижама. Полицейският му нюх долавяше нещо, стана му неловко от гледката, която представляваха за

минувачите: кръчмите вече бяха затворени и улиците отново се изпълваха с хора, които се опитваха да удължат колкото може повече деня. Той забърза, избирайки по-безлюдни и тъмни улици, не желаше да губи време, за разлика от Филип, който теглеше ръката му и тътреше крака. Момчето изпитваше ужас от мисълта, че ще види мисис Бейнс просната в преддверието: знаеше вече, че е мъртва. Бе го разбрал от гримасите на сержанта; но тя не бе погребана; беше си още там; щом отвореха входната врата, щяха да видят една мъртва жена в преддверието.

В сутерена светеше и за негово облекчение полицаят се упъти към задното стълбище. Може би изобщо нямаше да видят мисис Бейнс. Полицаят почука на вратата: беше твърде тъмно, за да забележи звънеца. Бейнс отвори и застана на прага на ярко осветената, спретната стая; човек можеше да види как тъжното, любезно и убедително изречение, предварително подготвено за случая, застива на устните му при вида на Филип; не бе очаквал детето да се върне, придружено от полицаи. Трябваше веднага да измисли нещо друго, а не бе лъжец по природа; ако не беше Еми, той щеше с готовност да се остави на съдбата си.

— Мистър Бейнс? — попита полицаят.

Бейнс кимна, търсейки подходящи думи; чувствуваше се обезкуражен от пронизателния, многозначителен поглед, от внезапната поява на Филип.

— Тук ли живее това момченце?

— Да — отговори Бейнс.

Филип долови, че Бейнс се опитва да му внуши нещо, но отказа да го разбере. Обичаше го, но той го бе замесил в тайни, в ужаси, които не проумяваше. Възторжената сутрешна мисъл „Това е животът“ — се бе превърнала под влиянието на Бейнс в неприятен спомен. „Това е животът“ — кичур коса с мирис на мухъл, бръснал го през устата, задъханият, жесток, мъчителен въпрос „Къде са те?“, купчината черен плат на пода в преддверието. Ето какво става, когато обичаш: замесват те; и с безпощадна себичност Филип се освободи от живота, от любовта, от Бейнс.

Между тях имаше тайни, но той ги пожертвува, така както отстъпващата армия реже телеграфни жици, руши мостове. С изоставеното отечество човек губи много скъпи неща — разходка в

парка, сладолед в „Корнър Хаус“, наденички за вечеря — безпокои го повече отстъплението, отколкото временните загуби. Има старци, които умоляват да ги вземеш в колата, но човек не може да рискува ариергарда заради тях; това е едно продължително отстъпление от живота, от любовта, от човешките отношения.

— Докторът е тук — обади се след малко Бейнс. Той кимна към стаята, навлажни устни, прикова очи във Филип, умолявайки го като куче за нещо, което детето не разбираше. — Нямахте как да ѝ помогна — добави той. — Подхлъзна се на стълбите към сутерена. Аз бях тук, вътре. Чух само как падна.

Говореше, без да поглежда към полицаия, който изпълни с тънкия си като паяжина почерк цяла страница от бележника си.

— Момчето видя ли нещо?

— Едва ли. Беше в леглото си. Не е ли по-добре да се качим горе? Гледката е ужасна. О! — възкликна Бейнс, губейки самообладание. — Това е ужасно за детето!

— Значи тя е вътре? — попита полицаят.

— Не съм я докоснал — отвърна Бейнс.

— Тогава е най-добре за него...

— Иди горе, но мини през главния вход — нареди му Бейнс и отново го погледна умолително като куче: „Още една тайна, запази и тази тайна, направи го заради стария Бейнс, повече няма да те моля за нищо“.

— Хайде — подкани го полицаят. — Ще те заведа да си легнеш. Ти си джентълмен: трябва да влезеш през главния вход, като господар. Всъщност, бихте ли го отвели, вие, мистър Бейнс, докато поговоря с доктора?

— Да — отвърна Бейнс. — Отивам.

Той прекоси стаята, приближи се до Филип, на лицето му бе написано старото, глуповато, умолително изражение: „Аз съм Бейнс, старият войник от Бреговата охрана. Какво ще кажеш за една пържола, приготвена с палмово масло, а? Мъжки живот: четирийсет негри; никога не използвах оръжие. Казвам ти, не можех да не ги обичам: всъщност това не е любов каквато я разбираме ние, а нещо съвсем друго“. Посланията се носеха едно след друго по жиците на последните телеграфни стълбове между тях; Бейнс умоляваше, настояваше, напомняше: „Какво ще кажеш за една късна закуска; чаша

лимонада няма да ти навреди; наденички; един дълъг, дълъг ден“. Но жиците бяха отрязани, посланията просто заглъхваха в безбрежната пустош на подредената, чиста стая, в която никоой мъж не би могъл да скрие тайните си.

— Хайде, Фил, време е за сън. Да се качим по стълбите... — Чук, чук, чук, по телеграфа: „Можеш да спасиш кожата си, човек никога не знае, някой все ще свърже нужната жица“. — А после ще минем през главния вход...

— Не! — извика Филип. — Не! Няма да дойда! Не можеш ме накара! Няма! Не искам да я видя!

Полицаят бързо се обърна към него:

— Какво значи това? Защо не искаш да вървиш?

— Тя е в преддверието — отвърна Филип. — Знаем, че е там. И е мъртва. Не искам да я видя!

— Значи сте я преместили? — попита полицаят Бейнс. — Чак тук, в сутерена? Излъгали сте ме, а? Това означава, че сте изчистили... Сам ли бяхте?

— Еми! — извика Филип. — Еми!

Нямаше да пази никакви тайни повече. Щеше да приключи веднъж завинаги с всичко, с Бейнс и мисис Бейнс и със света на възрастните, които не разбираше; този свят не го засягаше, и никога, никога вече, реши той, няма да споделя техните тайни и приятелство.

— Всичко е заради Еми — изрече той с разтреперан глас, което напомни на Бейнс, че в края на краищата Филип е само дете; нямаше смисъл да очаква помощ от него; той бе дете, което не разбира какво означава всичко това, което не може да дешифрира тази стенограма на ужаса — бе капнало от умора след един дълъг ден. Явно умираше за сън, заспиваше право; облегнато на кухненския бюфет, то се връщаше към уютния свят на детството.

Не беше виновно. Когато се събуди на другата сутрин, не си спомняше почти нищо.

— Хайде, говори! — обърна се полицаят към Бейнс с професионална жестокост. — Коя е тя?

Точно така шестдесет години по-късно старият джентълмен стресна секретаря си, който единствен бдеше край леглото му, с въпроса: „Коя е тя? Коя е тя?“, като потъваше все по-дълбоко в царството на смъртта, навярно подминавайки по пътя си образа на

Бейнс — сломения Бейнс, отчаяно отпуснал глава, Бейнс, който „изплюва камъчето“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.